

OSATYÖKYKYISTEN TYÖLLISTYMISEN TUEN MUISTILISTA

1. Osatyökykyisten tukemiseen on alueella yhteinen tahtotila
2. Monialaiselle yhteistyöverkostolle on rakenne ja toimintatapa
3. Palvelutarpeen tunnistamisen ja arvioinnin tavoista on sovittu
4. Osatyökykyisten tarvitsemista palveluketjuista ja – kokonaisuuksista on huolehdittu
5. Alueella on tarjolla näyttöön perustuvaa työhönvalmennusta
6. Alueella on yhdessä sovitut toimintatavat työnantajien kanssa tehtävään yhteistyöhön
7. Työelämän ulkopuolella olevien osallisuutta tuetaan

Muistilista on tarkoitettu henkilöille, jotka vastaavat maakunnissa ja Uudellamaalla osatyökykyisten palvelujen järjestämisestä, suunnittelusta ja toteuttamisesta.

Keinot koskevat heikossa työmarkkina-asemassa olevia osatyökykyisiä henkilöitä.

Muistilistan opit on saatu OTE-kärkihankkeen alueellisista kokeiluista.

1 OSATYÖKYKYISTEN TUKEMISEEN ON ALUEELLA YHTEINEN TAHTOTILA

MAAKUNTASTRATEGIA

Maakunnan maakuntastrategia on maakuntavaltuuston ohjausväline maakunnan johtamisessa. Maakuntavaltuusto päättää maakuntastrategiassa maakunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista.

Kun väestö ikääntyy ja osaavasta työvoimasta on pulaa, on tärkeää varmistaa, että kaikkien, myös osatyökykyisten henkilöiden, työpanos otetaan maakunnassa käyttöön. Tähän tarvitaan maakunnassa strategista johtamista.

PALVELUSTRATEGIA

Palvelustrategiassa maakunta päättää järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet.

On tärkeää, että maakunta huomioi osatyökykyiset henkilöt ja heidän tarvitsemansa palveluketjut ja –kokonaisuudet palvelustrategiassaan.

Panostaminen osatyökykyisten palveluihin vahvistaa työllisyyttä, osaavan työvoiman saatavuutta sekä väestön hyvinvointia.

PALVELULUPAUS

Palvelulupaus osoitetaan maakunnan asukkaille. Siinä kuvataan, kuinka maakunta toteuttaa palvelut asiakkaan tarpeet huomioiden.

Maakunta voi sisällyttää palvelulupaukseen myös muita kuin sosiaali- ja terveyspalveluja, esimerkiksi rekrytointi- ja osaamisen kehittämispalveluja.

2 MONIALAISELLE YHTEISTYÖVERKOSTOLLE ON SOVITTU RAKENNE JA TOIMINTATAPA

MONIALAISTA YHTEISTYÖTÄ TARVITAAN

Yhteistyöverkostot luovat perustan monialaisen maakunnan yhtenäiselle toiminnalle..

Verkoston hyötyjä

- Palveluohjaus, palveluiden yhteensovittaminen ja koordinaatio tehostuvat.
- Yhteistyöverkosto lisää ammattilaisten osaamista
- Palvelujen saatavuus ja oikea-aikaisuus paranevat
- Palvelujen optimaalisempi käyttö tuo kustannushyötyjä

KATTAVA OSAAMINEN MUKAAN

- Kasvupalvelut
- Perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido
- Mielenterveys- ja päihdepalvelut
- Sosiaalitoimi (aikuissosiaalityö, vammaispalvelut)
- Kela
- Oppilaitokset
- Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu
- Ohjaamo
- Työnantajat
- Palveluntuottajat
- Järjestöt

TOIMINNALLE TAVOITE JA JOHDON TUKI

Osatyökykyisten palvelujen yhteensovittaminen edellyttää eri tahojen välistä tiivistä yhteistyötä.

Yhteistyötä ja palvelujen yhteensovittamista edistävät verkostot, jotka koostuvat osatyökykyisten palveluista ja tukitoimista vastaavista tahoista.

Verkostoilla on oltava johdon tuki ja selkeä tavoite, jota varten ne ovat olemassa.

3 PALVELUTARPEEN TUNNISTAMISEN JA ARVIOINNIN TAVOISTA ON SOVITTU

TUNNISTA

Palvelutarpeen tunnistaminen on edellytys osatyökykyisen henkilön työllistymistä tukevien palvelujen järjestämiselle ja palvelupoluista ja -kokonaisuuksista sopimiselle.

Osatyökykyisen henkilön työllistymisen tuen palvelutarve on tunnistettava erityisesti

- kasvupalveluissa
- aikuissosiaalityössä
- terveydenhuollossa (myös opiskeluterveydenhuollossa)
- vammaispalveluissa

- oppilaitoksissa
- työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa
- nuorten Ohjaamoissa

ARVIOI TUEN TARVE

Palvelutarvetta arvioitaessa tulee huomio kiinnittää erityisesti

- henkilön omiin tavoitteisiin, ammattitaitoon ja osaamiseen
- käytössä olevaan työkykyyn
- hoidon ja kuntoutuksen tarpeeseen
- mahdolliseen erityisen tuen tarpeeseen

VARMISTA MONIALAISUUS

Henkilöllä on monialaisen tuen tarve, jos hän tarvitsee useita palveluja samanaikaisesti. Tällöin palvelutarpeen arviointi on tehtävä monialaisesti. Maakunnassa on sovittava tavat ja rakenteet, joilla monialainen palvelutarpeen arviointi tehdään.

Monialainen palvelutarpeen arvioinnin käytännöistä on sovittava

- perus- ja erityistason palveluissa
- TYP- ja Ohjaamo -palveluissa

4 PALVELUKETJUISTA JA – KOKONAISUUKSISTA ON HUOLEHDITTU

SOVITA YHTEEN

Monet osatyökykyiset henkilöt tarvitsevat yhteen sovitettuja palveluita.

Maakunnan on huolehdittava siitä, että kasvupalvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut ja muut osatyökykyisen henkilön tarvitsemat palvelut sovitetaan yhteen.

Muut palvelut voivat olla esimerkiksi kunnan, Kelan, työeläkelaitosten, oppilaitosten tai järjestöjen palveluita.

TUNNISTA, MÄÄRITTELE, VARMISTA

Maakunnan tulee

- tunnistaa yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevat osatyökykyiset henkilöt
- määrittellä heidän tarvitsemansa palveluketjut ja -kokonaisuudet
- varmistaa, että he saavat palvelut tarkoituksenmukaisena kokonaisuutena

Maakunnan on myös varmistettava, että palveluntuottajat noudattavat maakunnan määrittelemiä palvelukokonaisuuksia ja -ketjuja.

KOORDINOI

Osatyökykyisen henkilön tarvitsemien eri palveluiden yhteen sovittaminen edellyttää koordinaatiota. Tätä koordinaatiota voi toteuttaa esim.

- työkykykoordinaattori
- sosiaalityöntekijä tai -ohjaaja
- palveluohjaaja
- kuntoutusohjaaja
- työhönvalmentaja

Tärkeää on sopia koordinaatiovastuusta palvelupolkujen ja –kokonaisuuksien eri vaiheissa.

5 MAAKUNNASSA ON TARJOLLA NÄYTTÖÖN PERUSTUVAA TYÖHÖNVALMENNUSTA

Maakunnan on tärkeää käyttää näyttöön perustuvia menetelmiä osatyökykyisten työllistymisen tukemisessa.

Työhönvalmennus on yksi näyttöön perustuva menetelmä, jolla on saatu hyviä tuloksia osatyökykyisten työllistämässä.

Työhönvalmennus voi olla kevyempää tai intensiivisempää, riippuen osatyökykyisen henkilön yksilöllisestä tarpeesta.

Näyttöön perustuvaan työhönvalmennukseen kuuluu

- tuettuun työllistymiseen keskittyneet työvalmentajat
- työllistymistavoitteen asettaminen avoimille työmarkkinoille
- nopea työnetsintä
- palveluintegraatio (esim. hoidon ja kuntoutuksen kanssa)

Työhönvalmennusta voivat lakisääteisesti maakunnassa järjestää

- Kela
- Työeläkelaitokset
- harkinnanvaraisesti kasvupalvelut
- sosiaali- ja terveydenhuolto

On tärkeää, että

- eri tahojen toteuttamaa työhönvalmennusta koordinoidaan maakunnassa
- työhönvalmentajien osaaminen ja ammattitaito on varmistettu

6 MAAKUNNASSA ON SOVITUT TOIMINTA-TAVAT TYÖNANTAJAYHTEISTYÖHÖN

MAAKUNTA KOORDINOI JA VASTAA AMMATTILAISTEN OSAAMISEN KEHITTÄMISESTÄ

Maakunnan kannattaa pohtia yhdessä työnantajien kanssa keinoja osatyökykyisten henkilöiden työllistämiseksi.

Osatyökykyisten työllistämisen edistäminen vaatii ammattilaisilta osaamista. Osatyökykyisen työllistymisen esteiden tunnistaminen ja ennaltaehkäisy ovat keskeisiä asioita. Ammattilaiset (mm. työkykykoodinaattori) tunnistavat palvelutarpeen ja tarjoavat oikeita palveluita sekä seuraavat tavoitteiden toteutumista.

KASVUPALVELUT TUKEE TYÖNANTAJIA

Työnantajille on tarjolla tietoa ja käytännön tukea esimerkiksi seuraavissa asioissa:

- työkokeilusta
- palkkatuesta
- työolosuhteiden järjestelyistä, henkilökohtaisen työhönvalmentajan roolista ja muusta tuesta työnantajalle
- työntekijän osaamiset
- julkisten hankintojen avulla työllistämisestä

TYÖNANTAJA ON MYÖS TYÖKYKYJOHTAJA

Arvioimalla omat rekrytointikriteerinsä työnantajat voivat luoda mahdollisuuksia.

Kun sopiva tekijä on löytynyt, suurin osa työnantajista pystyy järjestämään ja muotoilemaan työt niin, ettei osatyökykyisyydestä ole haittaa.

Esimies on osatyökykyiselle tärkeä mahdollistaja ja tuki työpaikalla.

7 TYÖELÄMÄN ULKOPUOLELLA OLEVIEN OSALLISUUTTA TUETAAN

TAKAA OSALLISUUS

Aina työllistyminen ei onnistu. Maakunnan on tärkeää varmistaa, että työelämän ulkopuolella olevien henkilöiden osallisuutta tuetaan.

Osallisuutta tukevilla toimilla vahvistetaan toimintakykyä ja ehkäistään syrjäytymistä.

Osallisuutta tukevassa toiminnassa on tärkeää varmistaa matala kynnyks ja polut kohti työelämää toimintakyvyn parantuaessa.

VARMISTA RIITTÄVÄT RESURSSIT

Maakunnan on huolehdittava osallisuutta tukevista toimista ja koordinoitava niitä.

Sosiaalihuollon tehtävänä on vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta. Maakunnan on varmistettava, että sosiaalihuollolla on riittävät resurssit tähän työhön.

Järjestöillä on merkittävä tehtävä osallisuuden tukemisessa. Maakunnan on tärkeää huomioida myös järjestöjen toimintaedellytykset.

ESIMERKKEJÄ OSALLISUUTTA TUKEVASTA TOIMINNASTA

Osallisuutta voidaan tukea esim.

- sosiaalipalveluilla kuten sosiaalityöllä- ja ohjauksella, sosiaalisella kuntoutuksella, työtoiminnalla ja päivätoiminnalla
- matalan kynnyksen kohtaamispaikoilla ja toiminnalla
- vapaaehtoistoiminnalla, vertaistuella ja kokemusasiantuntijuudella

Osallisuutta tukevat toimet on aina räätälöitävä henkilön yksilöllisen tarpeen mukaan.

OSATYÖKYKYISILLE TIE TYÖELÄMÄÄN -KÄRKIHANKE

KÄRKIHANKE

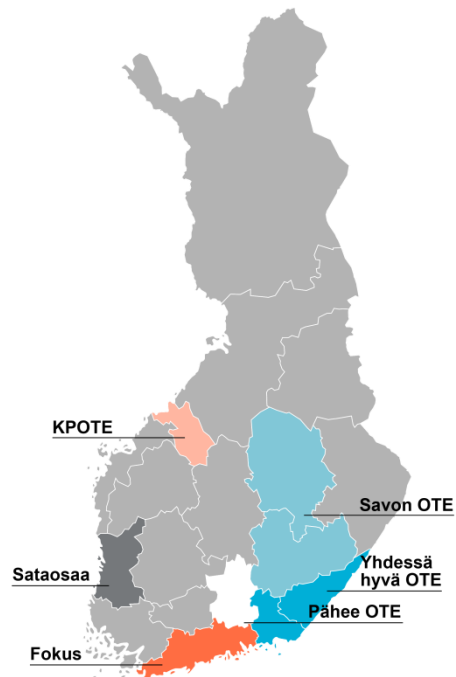
Osatyökykyisille tie työelämään (OTE) -kärkihanke on sosiaali- ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteinen hanke vuosina 2016-2018.

Kärkihankkeen tavoitteena oli, että osatyökykyiset etenevät työllistymispolullaan: pääsevät työhön, koulutukseen, kuntoutukseen tai saavat työllistymistä edistäviä palveluita tarpeensa mukaan.

Lue lisää:

<https://stm.fi/hankkeet/osatyokykyisyys>

KUUSI ALUEELLISTA KOKEILUA

YHTEYSTIEDOT

STM

Eveliina Pöyhönen

eveliina.poyhonen@stm.fi

THL

Sari Ullgren-Lajunen

sari.ullgren-lajunen@thl.fi

ALUEELLISET KOKEILUT

<https://stm.fi/osatyokykyisyys/rahoitettavat-kokeiluhankkeet>